

Moj kvart u novom stoljeću — pozivnica za istoimenu izložbu

(Uz istoimenu izložbu, Zagreb, prosinac 2000. – veljača 2001.)

• Kvart

Potkraj prošle godine u Muzeju grada Zagreba otvorena je izložba MOJ KVART U NOVOM STOLJEĆU.

Po vremenu održavanja i po temi ova je izložba na pravom mjestu. Polovicom siječnja održani su po prvi put izbori za mjesni ustroj Zagreba i to upravo za vijeća četvrti.

Kvart – iako bi se jezično moglo dokazivati da jest – nije isto što i četvrt, barem ne u Zagrebu. U Zagrebu nisu ranije postojale četvrti već kotari, rajoni i općine ili osnovna podjela na Gornji i Donji grad i kasnije Novi Zagreb odnosno Južni Zagreb. Ipak, kvart je bio poznat i omiljena riječ u zagrebačkom žargonu. Znalo se reći i – u »firtlu«. Mnogi su izrazi i u opisu zgrada i prostora bili preneseni i preuzeti i zadržani iz njemačkog govora i regulative (Haustor, Jelačić plac, itd.), međutim Beč npr. danas nema »Viertel-e« već »Bezirke«, što bismo mogli prevesti kao okrug.

Kvart je bliži latinskom (quartier, fr.). Tko nije čuo za »latinsku četvrt« npr. u Parizu? Za China Town kao dio grada ćemo u nas reći »kineska četvrt«, itsl.

Kvart u zagrebačkoj tradiciji i u predodžbama svakako nije što i današnja administrativna četvrt. Kvart je intimniji i manji; u kvartu se druži, igra, postoje poznanstva, ide u školu i neke trgovine, znaju se »granice« kvarta. Dolazilo je i do sukobljavanja između pripadnika pojedinih kvartova. Da postoje kvartovi govore grafiti (iako se tu spominje kvart kao riječ), naprimjer: Folka (Folnegovićevo), Siga (Sigećica), itd. Kvartovi su i sastavni dio priča o doživljenom ili izmišljenom djetinjstvu.

• Izložba likovne radionice

Naziv izložbe MOJ KVART U NOVOM STOLJEĆU ne odnosi se na program vijeća četvrti niti na programe (još neizabranih) mjesnih odbora u Zagrebu.

Naziv je upućen djeci, onima koji će makar svoje djetinjstvo i mladost provoditi dobrim dijelom »u kvartu« i kojima neće biti ni kasnije svejedno što se zbiva i kakav je (bio) njihov kvart. A djeca, makar neizgovoreno, i sama takvo pitanje postavljaju.

Na zgodnoj karti-pozivnici i letku (dizajn: Željko Kovačić) za izložbu, jedan mladić bojeći kistom toranj zagrebačke katedrale pita mlađu djevojčicu: Koja je tvoja vizija kvarta za novo stoljeće? Djevojčica, umjesto da odgovori, također (se) pita: Kako će izgledati sutra? I ona je s kistom u ruci: boji zgradu »Varteksa« na Jelačićevom trgu. Na zgradama, na trgu, poput reklama i skulptura na tlu, piše:

• Razmisli, oblikuj, izloži

Pitati djecu kakva im je vizija vjerojatno je preteško. Znaju li uopće što je to vizija? Bez mašte, znatiželje i pokušaja – nema ni vizija. Dostatno će (za početak) biti potaknuti vlastito opažanje svijeta (prvenstveno u kvartu), prepoznati ga, zaželjeti preoblikovati ga. Neka to bude za početak pojačanim i usmjerenim opažanjem: razotkrit će se zanimljivosti na fasadama, po dvorištima, uočiti zanimljive likovne i plastične strukture na tlu, u zraku, na zemlji, u žbuci, itd.

Upravo je to i bio poticaj (zadatak) djeci (učenicima Osnovne škole Petra Zrinskog iz Krajiške) u prvoj likovnoj radionici. Dio radova, oni zanimljiviji, izloženi su u MGZ, – u prostoru gdje se i inače predstavljaju radovi likovnih radionica kao posebne pedagoške djelatnosti MGZ (stručni suradnik Vesna Leiner). Očito, s neskrivenim zanimanjem mladi su se s bilo kakvim svojim ili posuđenim fotoaparatom osvrtni oko sebe (u kvartu), uočavali i »uslikavali« ono zanimljivo i važno, učeći se i o kompoziciji, odabiru teme i sl.

Zatim slijedi drugi dio poticaja/zadatka – preraditi odabrane fasade, stvarajući od njih razne kolorističke tvorevine, arabeske – ne udaljavajući se potpuno od predloška.

Tehnološki, moglo se sjesti za kompjuter, te koloristički i morfološki varirati i transformirati odabrane mitove i scene. Međutim, kompjutersko crtanje uza svu rafiniranost uskraćuje ruci da se razmaše kreativnom energijom na velikom formatu (u ovom slučaju 1x2 m), gdje i nekoliko ruku može raditi istovremeno. Manuelna radionica ima i svojih prednosti kao izraz suvremenosti.

Kada se te likovne tvorevine poređaju jedne pokraj drugih, nastaje neka nova, bajkovita, ulica koja je sama po sebi jedan novi »kvart« po kojem može šetati i obilaziti ga.

Svatko, kome se dopadne. Posjetitelj će doći – ne samo da sazna, vidi i ocijeni pedagošku vrijednost ove inovativne likovne radionice – doći će ovdje i željan užitka.

• Ususret međunarodnoj sceni

Prikazana prva radionica PRVI POGLED (fasade, prolazi i drugi detalji), koju je vodila prof. Ana Šobat, trebala bi biti uvod u trogodišnji projekt MOJ KVART U NOVOM STOLJEĆU. Kao autori projekta navedeni su Jasmina Serdar i Tomislav Buntak (Centar za kulturu i informacije Maksimir), u izvedbenoj suradnji s MGZ i drugim sudionicima. Rezultati projekta predstaviti će se za dvije godine u Grazu (2003.), kada će taj grad biti kulturna prijestolnica Europe. Ima dotle vremena nadograditi i produbiti ovaj projekt – koji se priključuje bogatoj mreži međunarodnih urbanih kreativnih radionica.

• Dodatna pitanja

Od djece i omladine ne treba ni tražiti ni očekivati da će svojom budućnošću i lucidnošću nadomjestiti uspavanost odraslih, onih kojima su otrcane fraze maskerada vizija. Možda ova prva »kvartovska« izložba, već svojim nazivom potakne pitanje: Što je i gdje je moj kvart? Kako ga prepoznati? Što kvart znači za mene – i obratno, što ja značim za kvart?

Fedor Kritovac